

Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis

Studia de Securitate 14(2) (2024)

ISSN 2657-8549

DOI 10.24917/26578549.14.2.5

Żanna Osikowicz

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ORCID 0000-0002-4192-1354

Adaptacja do życia w Polsce uchodźców wojennych z Ukrainy

Adaptation of War Refugees From Ukraine to Life in Poland

Abstrakt

Wojna w Ukrainie wywołana przez państwo rosyjskie zmusiła do opuszczenia swojego kraju ok. 7 milionów ludzi. Jest to jeden z największych kryzysów migracyjnych, które nastąpiły w ostatnich latach w Europie. Bliskość geograficzna i długość linii granicznej Polski i Ukrainy powoduje, że Polska jako bezpośredni sąsiad stał się głównym kierunkiem migracji dla uciekających przed wojną Ukraińców. Dane opracowanie ma na celu zrozumienie głównych wyzwań, wsparcia społecznego, czynników wpływających na adaptację, barier kulturowych i językowych, relacji między uchodźcami a społecznością lokalną, oraz strategii radzenia sobie z traumatycznymi przeżyciami wojennymi. Analiza czynników kulturowych, społecznych i demograficznych pomaga wyodrębnić różnice między różnymi grupami uchodźców – takimi jak rodziny, osoby starsze czy młodzież – oraz zrozumieć, w jaki sposób utrzymywanie tożsamości kulturowej wpływa na proces ich adaptacji.

W opracowaniu wykorzystano metodę analizy i syntezy literatury, analizę danych statystycznych oraz źródła internetowe. Dany temat podkreśla znaczenie zrozumienia perspektyw i aspiracji uchodźców z Ukrainy w kontekście ich przyszłości w Polsce. Jest to istotny temat badawczy, który pozwala na lepsze zrozumienie doświadczeń uchodźców wojennych i może przyczynić się do doskonalenia programów integracyjnych i wsparcia dla tej grupy społecznej w Polsce.

Słowa kluczowe: uchodźcy wojenni z Ukrainy, adaptacja, wojna w Ukrainie.

Abstract

The war in Ukraine, instigated by the Russian state, has forced approximately 7 million people to flee their country. This is one of the biggest migration crises in recent years. Due to the geographic

proximity and the length of the border line between Poland and Ukraine, Poland has become a primary migration destination for Ukrainians fleeing the war. The data study aims to understand the main challenges refugees face, including social support, adaptation factors, cultural and language barriers, relationships with the local community, and coping strategies for dealing with war trauma. Also, it examines differences between various groups of refugees – such as families, the elderly, and the young – and analyzes how maintaining cultural identity influences the adaptation process. The study employs the methods of literature analysis and synthesis, statistical data analysis, and the examination of online sources. The given topic emphasizes the importance of understanding the perspectives and aspirations of Ukrainian refugees regarding their future in Poland. It is an important area of research that provides a deeper understanding of the experiences of war refugees and can contribute to improving integration and support programs for this social group in Poland.

Keywords: Ukrainian war refugees, adaptation, war in Ukraine

Wstęp

Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że poza wspólną granicą z Ukrainą łączy nas bliskość kulturowa i językowa, a obywatele tego kraju, jeszcze przed wybuchem wojny, licznie przybywali nad Wisłę w poszukiwaniu pracy i lepszego życia. Dlatego też Polska stała się pierwszym, a często już docelowym, przystankiem dla uciekających przed wojną Ukraińców. Ten napływ uchodźców wojennych w nieunikniony sposób rodzi pytania o przyszłość i wyzwania związane z adaptacją obywateli Ukrainy w Polsce. W tym artykule postaram się odpowiedzieć na następujące pytania badawcze:

- Jakie są główne wyzwania związane z adaptacją uchodźców wojennych z Ukrainy do życia w Polsce?
- Jakie wsparcie społeczne i instytucjonalne jest dostępne dla uchodźców z Ukrainy w procesie adaptacji w Polsce?
- Jakie są czynniki, które wpływają na pozytywną adaptację uchodźców wojennych do życia w Polsce?
- Jakie są przeszkody kulturowe i językowe, z którymi uchodźcy z Ukrainy muszą się zmierzyć w codziennym życiu w Polsce?
- Jakie są doświadczenia uchodźców z Ukrainy związane z integracją społeczną, zawodową i edukacyjną w Polsce?
- Jakie strategie radzenia sobie z traumatycznymi przeżyciami wojennymi wykorzystują uchodźcy z Ukrainy w procesie adaptacji?
- Jakie są perspektywy i aspiracje uchodźców z Ukrainy dotyczące ich przyszłości w Polsce?

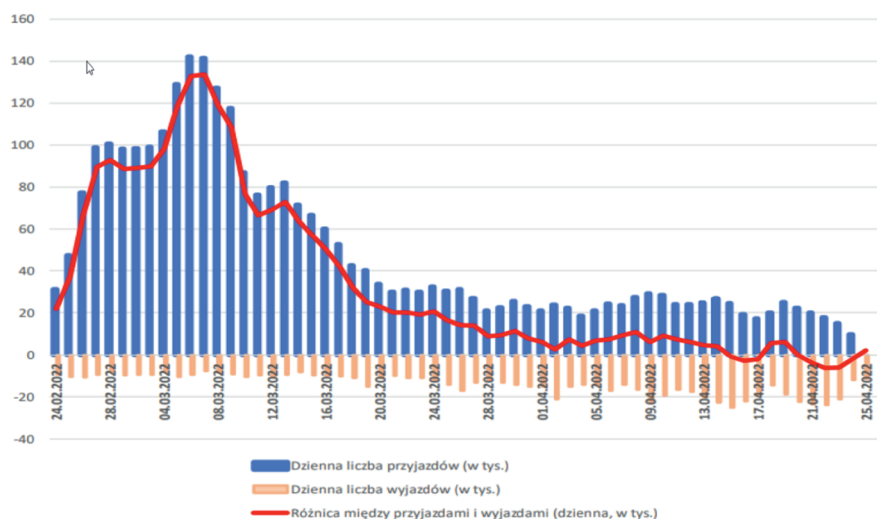
Już przed wybuchem wojny Polska i Ukraina były, można rzec, połączone więzami. Miały na to wpływ takie czynniki jak:

- już przed wojną (2022) istniała w Polsce liczna grupa Ukraińców pracujących/zamieszkujących, którą można szacować na ok. 1,35 mln (na podstawie danych GUS); grupa ta była silnie zmaskulinizowana i składała się głównie z osób aktywnych zawodowo (ponad 95% ogółu);

- imigranci ukraińscy wyraźnie dominowali we wszystkich możliwych kanałach napływu na polski rynek pracy (oświadczenia pracodawców – 88%, zezwolenia na pracę – 71%, zezwolenia na pracę sezonową – 98% w okresie 2018–2021);
- ze względu na specyficzne formy migracji, tj. czasową lub nawet cyrkulacyjną mobilność między Ukrainą a Polską, oba kraje zostały połączone dobrze rozwiniętymi szlakami komunikacyjnymi;
- jak w wielu podobnych przypadkach, tak masowa migracja była możliwa nie tylko dzięki aktywnemu zaangażowaniu formalnych i nieformalnych podmiotów rekrutujących pracowników, ale także dlatego, że była silnie napędzana przez dobrze rozwinięte sieci migracyjne;
- mimo coraz powszechniejszej obecności Ukraińców na polskim rynku pracy, skala napięć gospodarczych i społeczno-kulturowych utrzymywała się na stosunkowo niskim poziomie¹.

Konflikt w Ukrainie spowodował tragiczne konsekwencje dla wielu osób, które zmuszone były opuścić swoje domy i uciec przed przemocą i niebezpieczeństwem. Polska, sąsiadująca z Ukrainą, odgrywa ważną rolę w przyjmowaniu uchodźców wojennych, oferując im schronienie i szansę na nowy początek. Jednak adaptacja do życia w nowym kraju nie jest łatwym zadaniem. W tym artykule przyjrzymy się procesowi adaptacji uchodźców wojennych z Ukrainy w Polsce.

Wykres 1. Wzrost napływu i skala wzrostu migracji

Źródło: M. Duszczyk, P. Kaczmarczyk, *Wojna i migracja: napływ uchodźców wojennych z Ukrainy i możliwe scenariusze na przyszłość*, <https://www.migracje.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2022/04/Spotlight-APRIL-2022-PL.pdf>.

¹ M. Duszczyk, P. Kaczmarczyk. *Wojna i migracja: napływ uchodźców wojennych z Ukrainy i możliwe scenariusze na przyszłość*. <https://www.migracje.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2022/04/Spotlight-APRIL-2022-PL.pdf> [dostęp: 25.05.2023].

Na wskazanym wykresie widać jak na dłoni, że problem migracji w początkowym etapie był ogromny. Co wymagało pilnych działań w szczególności w celu zapewnienia dostępności usług społecznych w ramach realizowanej polityki publicznej.

Ten moment w historii wojny w Ukrainie zrodził wiele problemów związanych z adaptacją. Są to m.in.:

- zapewnienie podstawowych potrzeb;
- język i edukacja;
- zatrudnienie i szkolenia zawodowe;
- integracja społeczna;
- pomoc psychologiczna;
- dostęp do praw i usług;
- współpraca międzykulturowa.

W porównaniu z innymi europejskimi państwami Polska nie dysponuje doświadczeniem w przyjmowaniu uchodźców wojennych i humanitarnych na szeroką skalę. Polska nigdy nie miała również do czynienia z tak znaczną liczbą obcokrajowców nieznających języka polskiego. Napływowi uchodźców na masową skalę towarzyszyła powszechna akcja pomocowa, w którą miliony Polaków włączyło się w pełni dobrowolnie.

Z badań sondażowych przeprowadzonych około 2 miesiące po rozpoczęciu rosyjskiej inwazji², które miały na celu określenie sytuacji uchodźców z Ukrainy, wynika, że do Polski w głównej mierze przybyły dobrze wykształcone kobiety z dziećmi z klasy średniej, które w Ukrainie mieszkaly w miastach i dobrze oceniały swoją sytuację finansową. Uchodźcy najczęściej zamieszkiwali w mieszkaniach i domach samodzielnie wynajmowanych lub opłacanych przez inne osoby. U polskich rodzin znalazło schronienie 17% respondentów. Niewiele uchodźców mieszkało w miejscach zbiorowego zakwaterowania. Uchodźcy dobrze ocenili pomoc udzieloną przez Polaków. Najwyżej zostali ocenieni wolontariusze pracujący na granicy oraz polskie służby mundurowe. Większość z badanych uchodźców nie znała języka polskiego, ale uczyła się go bądź chciała to zrobić. W Polsce około 20% z nich znalazło pracę, a ¾ chciałoby ją znaleźć w przyszłości. Większość uchodźców zarejestrowała się w rejestrze PESEL. Prawie połowa dzieci uchodźców brała udział w zajęciach online w ukraińskiej szkole. Połowa uchodźców posłała swoje dzieci do polskiej szkoły, tyle samo badanych planowało powrót do Ukrainy w przyszłości.

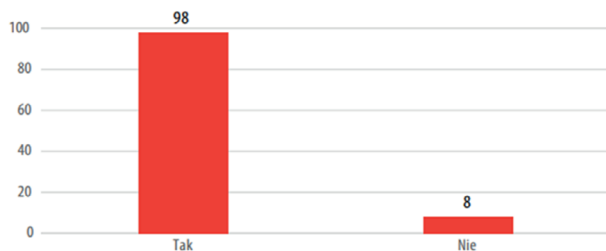
Dla 98% Ukraińców przekraczających polsko-ukraińską granicę Polska była krajem docelowym.

Osoby, które napłynęły do Polski od 24.02.2022 r. w większości zostały zmuszone do przemieszczenia się na terytorium Polski przez wojnę i ich podstawowym celem nie była praca zarobkowa. Niemniej jednak także te osoby cechują się w Polsce wysoką aktywnością zawodową. Około 65% pracuje, około 24% poszukuje odpowiedniej pracy (bezrobotni), a jedynie 11% stanowią osoby nieaktywne zawodowo. Dla porównania:

² P. Długosz, L. Kryvachuk, D. Izdebska-Długosz (Lublin, 2022). *Uchodźcy wojenni z Ukrainy – życie w Polsce i plany na przyszłość*. https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/21387/Uchodzczy_wojenni_net%2814%29.pdf?sequence=6&isAllowed=y [dostęp: 10.04.2023].

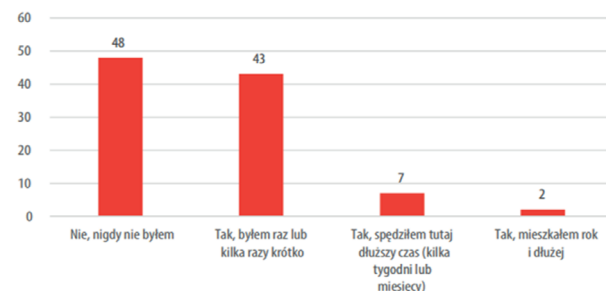
w tym samym okresie, według Badań Aktywności Ekonomicznej Ludności, wśród kobiet z polskim obywatelstwem w wieku produkcyjnym (15-64 lata) około 65% pracowało, około 2% poszukiwało pracy, a 33% było nieaktywne zawodowo.

Wykres 2. Polska jako kraj docelowy

Źródło: Długosz, L. Kryvachuk, D. Izdebska-Długosz, *Uchodźcy wojenni z Ukrainy – życie w Polsce i plany na przyszłość*, Lublin 2022, https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/21387/Uchodzczy_wojenni_net%2814%29.pdf?sequence=6&isAllowed=y [dostęp: 10.04.2023].

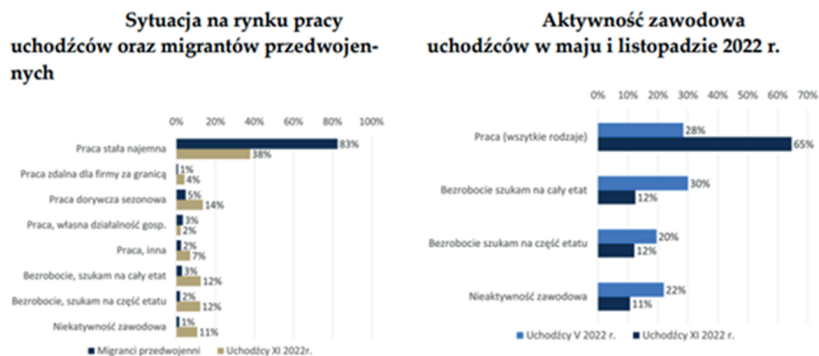
Wykres 3. Uchodźcy zapytani o to, czy byli kiedyś w Polsce

Źródło: P. Długosz, L. Kryvachuk, D. Izdebska-Długosz, *Uchodźcy wojenni z Ukrainy – życie w Polsce i plany na przyszłość*, Lublin 2022, https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/21387/Uchodzczy_wojenni_net%2814%29.pdf?sequence=6&isAllowed=y [dostęp: 10.04.2023].

Pozostający w Polsce uchodźcy szybko adaptowali się do realiów polskiego rynku pracy, o czym świadczy porównanie ich sytuacji zawodowej w maju 2022 roku (poprzednie badanie skierowane tylko do uchodźców) z wynikami badania zakończonego w listopadzie 2022 roku. Okazuje się, że pomimo iż imigracja po 24.02.2022 roku była w większości przymusowa, to już w maju 2022 roku duża część uchodźców (28%) zdołała znaleźć jakąś pracę, a ok. 50% deklarowała, że chciałyby znaleźć w Polsce pracę. Badanie z listopada 2022 roku pokazuje, że większość uchodźców, którzy pozostali w Polsce, zdołała znaleźć pracę (65%), odsetek poszukujących pracy na pełny etat spadł z 30% do 12%, a odsetek poszukujących pracy na część etatu spadł z 20% do 12%. Udział nieaktywnych zawodowo zmniejszył się natomiast z 22% w maju do 11% w listopadzie.

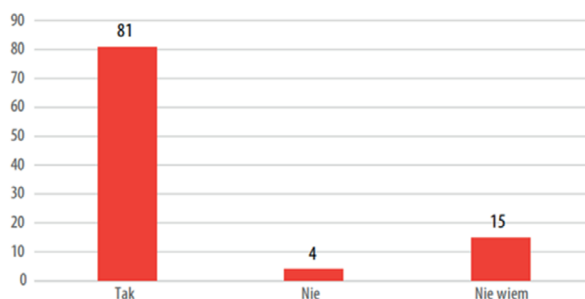
Wykres 4. Sytuacja na rynku pracy oraz aktywność zawodowa uchodźców

Źródło: Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce – wpływ pandemii i wojny na charakter migracji w Polsce. Raport z badania ankietowego, https://nbp.pl/wp-content/uploads/2023/04/Sytuacja-zyciowa-i-ekonomiczna-migrantow-z-Ukrainy-w-Polsce_raport-z-badania-2022.pdf [dostęp: 12.03.2023].

Wcześniejszy pobyt w naszym kraju oraz znajomość języka polskiego w znacznym stopniu mogą ułatwić uchodźcom odnalezienie się w nowych warunkach oraz zniwelowanie stresu. Znajomość języka jest konieczna nie tylko po to, aby poruszać się w polskiej rzeczywistości, ale warunkuje także – w przypadku planów stałego osiedlenia się w Polsce – sukces edukacyjny i zawodowy uchodźców. Chęć nauki języka polskiego deklaruje zdecydowana większość uchodźców, co dokładnie widać na następnym wykresie (Wykres 5). Analizy pokazują, że częściej zamierzają się uczyć języka polskiego ankietowani zamieszkujący w dużych miastach powyżej 500 tys. (84%) niż na wsi (74%). Z badania dowiadujemy się także o skali pomocy Polaków w zakresie bezpłatnych kursów języka polskiego. Większość badanych respondentów, którzy już uczestniczą w różnego rodzaju kursach, robi to bezpłatnie (92%). Tylko 8% badanych płaci za naukę języka.

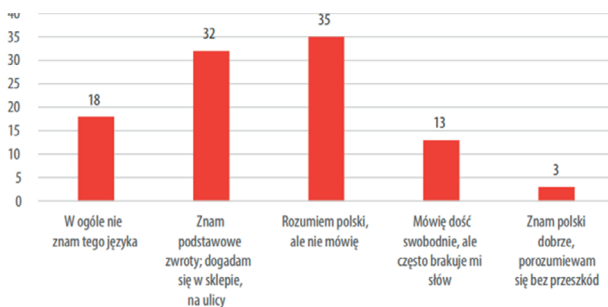
Wykres 5. Uchodźcy zapytani o to, czy planują naukę języka polskiego

Źródło: P. Długosz, L. Kryvachuk, D. Izdebska-Długosz, *Uchodźcy wojenni z Ukrainy – życie w Polsce i plany na przyszłość*, Lublin 2022, https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/21387/Uchodzczy_wojenni_net%2814%29.pdf?sequence=6&isAllowed=y [dostęp: 10.04.2023].

Z danych wynika, iż około 20% badanych w ogóle nie zna języka polskiego. Zna podstawowe zwroty oraz potrafi się porozumieć w prostych, codziennych sytuacjach komunikacyjnych $\frac{1}{3}$ respondentów. Podobnie $\frac{1}{3}$ badanych posiada bierną znajomość języka polskiego. Dobrą znajomość polszczyzny, bez barier w rozumieniu, deklaruje 16% respondentów.

Wykres 6. Poziom znajomości języka polskiego w %

Źródło: P. Długosz, L. Kryvachuk, D. Izdebska-Długosz, *Uchodźcy wojenni z Ukrainy – życie w Polsce i plany na przyszłość*, Lublin 2022, https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/21387/Uchodzczy_wojenni_net%2814%29.pdf?sequence=6&isAllowed=y [dostęp: 10.04.2023].

Na Wykresie 7 zaprezentowano odpowiedzi pokazujące motywy wyboru naszego kraju przez uchodźców. Ukraińcy przyjechali do Polski dlatego, że mieli tu swoją rodzinę, znajomych oraz dlatego, że Polska jest im bliska pod względem kulturowym

Wykres 7. Motywy wyboru Polski jako miejsce schronienia

Źródło: P. Długosz, L. Kryvachuk, D. Izdebska-Długosz, *Uchodźcy wojenni z Ukrainy – życie w Polsce i plany na przyszłość*, Lublin 2022, https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/21387/Uchodzczy_wojenni_net%2814%29.pdf?sequence=6&isAllowed=y [dostęp: 10.04.2023].

i językowym. Tym, że do Polski można było relatywnie szybko się przedostać, kierowała się ¼ pytanych, tyle samo respondentów wskazało, że z Polski można szybko wrócić do swojego domu w Ukrainie. Częściowo o wyborze Polski na miejsce schronienia zdecydowała wiedza Ukraińców o oferowanej w Polsce pomocy dla uchodźców oraz fakt, że Polska jest w NATO i z tego względu nadaje się na bezpieczne schronienie przed wojną. W niewielkim stopniu zdecydowała łatwość przekroczenia polskiej granicy oraz dobra siatka połączeń drogowych i kolejowych. Z uzyskanych odpowiedzi wynika też, że niewielu Ukraińców przyjechało do Polski dlatego, że już wcześniej miało takie plany lub wcześniej byli w pracy w Polsce. Warto dodać, że w głównej mierze szalę na rzecz wyboru Polski jako kraju docelowego przechyliły sieci społeczne oraz bliskość kulturowa. Być może o przyjeździe zdecydowały też czynniki ekonomiczne. Stopa życiowa w Polsce jest znacznie wyższa niż w Ukrainie. Możliwość korzystania ze świadczeń społecznych przez uchodźców mogła być dodatkowym atutem Polski, podnoszącym jego atrakcyjność.

Rząd centralny, władze samorządowe, pracodawcy, organizacje pozarządowe i osoby prywatne były zaangażowane w pomoc uchodźcom z Ukrainy na wiele sposobów, ale znaczna część tych działań miała charakter krótkoterminowy. Polski rząd przyjął specjalną Ustawę z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, która gwarantuje:

- legalny pobyt w Polsce;
- pomoc finansową i pozafinansową w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb;
- dostęp do rynku pracy (w tym środki służące otwarciu zawodów medycznych), który skutkowało zatrudnieniem ponad 200 tysięcy uchodźców;
- dostęp do opieki zdrowotnej;
- dostęp do szkół i opieki przedszkolnej dla dzieci uchodźczych³.

Pierwszym i najważniejszym krokiem w procesie adaptacji jest zapewnienie bezpiecznego schronienia i podstawowych potrzeb. Polska, wraz z organizacjami międzynarodowymi i lokalnymi partnerami, działa na rzecz zapewnienia odpowiednich warunków zakwaterowania, żywności, opieki medycznej i innych podstawowych usług dla uchodźców. To daje im poczucie bezpieczeństwa i stabilności, które są niezbędne do dalszej adaptacji⁴.

Kolejnym ważnym aspektem jest nauka języka. Polski jest głównym językiem używanym w kraju, dlatego umiejętność porozumiewania się nim jest kluczowa dla integracji społecznej i zawodowej. Organizowane są kursy językowe, które pomagają uchodźcom opanować podstawy języka polskiego i komunikować się w codziennych sytuacjach. Znajomość języka ułatwia nawiązywanie kontaktów, poszukiwanie pracy i rozwijanie się w społeczeństwie⁵.

³ Tamże.

⁴ *Sprawdź, gdzie i jaka pomoc uchodźcom z Ukrainy jest potrzebna!*. <https://www.gov.pl/web/pozytek/sprawdz-gdzie-i-jaka-pomoc-uchodzcom-z-ukrainy-jest-potrzebna> [dostęp: 10.07.2023].

⁵ Tamże.

Integracja społeczna odgrywa również istotną rolę w procesie adaptacji. Polacy są otwarci na przyjmowanie uchodźców i starają się pomóc im w znalezieniu swojego miejsca w społeczności. Organizacje pozarządowe, władze lokalne i wolontariusze angażują się w inicjatywy, takie jak spotkania integracyjne, warsztaty kulturalne czy programy mentorowania. To umożliwia uchodźcom poznanie polskiej kultury, tradycji i wartości oraz budowanie relacji z miejscowymi mieszkańcami.

Kwestie związane z edukacją i zatrudnieniem są również istotne dla adaptacji uchodźców wojennych. Dostęp do edukacji dla dzieci uchodźców jest zapewniany na tych samych zasadach, co dla polskich dzieci. System edukacyjny w Polsce oferuje różne możliwości, takie jak szkoły publiczne i prywatne, co daje uchodźcom elastyczność w wyborze odpowiedniego miejsca dla swoich dzieci. W przypadku dorosłych istnieją programy szkoleniowe, które pomagają uchodźcom rozwijać swoje umiejętności i zdobywać kwalifikacje zgodne z lokalnym rynkiem pracy. Wsparcie w znalezieniu zatrudnienia to kluczowy element umożliwiający uchodźcom samodzielne utrzymanie się i pełne uczestnictwo w społeczeństwie⁶. Proces adaptacji jest również wspierany przez różne programy wsparcia psychologicznego i społecznego. Doświadczenia wojny i ucieczki mogą pozostawić ślady na psychice uchodźców. Dlatego istnieją specjalistyczne programy, które oferują pomoc psychologiczną, terapię i wsparcie emocjonalne. Organizowane są również grupy wsparcia, które umożliwiają uchodźcom dzielenie się swoimi przeżyciami i nawiązywanie relacji z osobami z podobnymi doświadczeniami.

Ważnym aspektem adaptacji jest również zachowanie własnej tożsamości kulturowej. Polska jest krajem z różnorodnym dziedzictwem kulturowym, a uchodźcy mają możliwość dzielenia się swoimi tradycjami, kuchnią i sztuką. Organizowane są festiwale, wystawy i inne wydarzenia, które promują różnorodność kulturową i umożliwiają uchodźcom wyrażenie swojej tożsamości.

Adaptacja do życia w Polsce uchodźców wojennych z Ukrainy to proces, który wymaga zaangażowania wielu stron. Władze państwowe, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna i sami uchodźcy muszą współpracować, aby umożliwić pełne zaakceptowanie i integrację. To wymaga czasu, cierpliwości i wzajemnego zrozumienia. Jednak udana adaptacja przynosi korzyści zarówno dla samych uchodźców, jak i dla całego społeczeństwa, tworząc bardziej otwarte i zróżnicowane społeczeństwo oparte na wzajemnym szacunku i współpracy⁷.

W obliczu trwającego konfliktu w Ukrainie Polska kontynuuje swoje zaangażowanie w przyjmowanie uchodźców wojennych i zapewnianie im bezpiecznego schronienia. Adaptacja jest trudnym procesem, ale z odpowiednim wsparciem i zaangażowaniem można stworzyć warunki, które umożliwią uchodźcom rozpoczęcie nowego rozdziału w swoim życiu⁸.

⁶ *Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy*. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220000583> [dostęp: 12.06.2023].

⁷ Tamże.

⁸ *Obywatele Ukrainy w Polsce – aktualne dane migracyjne*. <https://www.gov.pl/web/udsc/obywatele-ukrainy-w-polsce--aktualne-dane-migracyjne> [dostęp: 05.06.2023].

Co do zatrudnienia, Ukraińcy w Polsce angażują się w różnorodne sektory gospodarki. Największa liczba Ukraińców pracuje w sektorze budowlanym, gdzie często podejmują prace fizyczne, takie jak: prace wykończeniowe, remonty czy prace konstrukcyjne. Są również obecni w sektorze rolnym, szczególnie w gospodarstwach rolnych i sezonowej pracy w rolnictwie. W sektorze usługowym można ich spotkać w hotelarstwie, gastronomii, sprzątaniu, opiece nad osobami starszymi i dziećmi. Ponadto, niektórzy Ukraińcy podejmują pracę jako kierownicy, pracownicy fabryk czy w branży IT⁹. Ważnym aspektem jest również rola przedsiębiorczości wśród społeczności ukraińskiej w Polsce. Wiele osób decyduje się na założenie własnej działalności gospodarczej, otwierając sklepy spożywcze, restauracje, salony fryzjerskie czy prowadząc usługi remontowe. W ten sposób Ukraińcy przyczyniają się do rozwoju lokalnej gospodarki i tworzenia miejsc pracy. Niektórzy Ukraińcy mają również kwalifikacje zawodowe i wyższe wykształcenie, które mogą wykorzystać w bardziej specjalistycznych branżach, takich jak medycyna, informatyka, inżynieria czy finanse. W tych obszarach znajomość języka polskiego i kwalifikacje zawodowe są często kluczowe do znalezienia odpowiedniej pracy. Warto zaznaczyć, że Ukraińcy nie tylko pracują, ale także integrują się społecznie. Wiele organizacji społecznych, stowarzyszeń i kościołów oferuje wsparcie w procesie adaptacji, organizuje kursy językowe, wydarzenia kulturalne i społeczne, które umożliwiają im nawiązywanie kontaktów, budowanie relacji oraz utrzymanie więzi ze swoją ojczyzną¹⁰.

Migracja Ukraińców do Polski ma ogromne znaczenie dla obu krajów. Z danych ze stycznia 2023 roku wychodzi na to, że prawie 750 tysięcy osób z Ukrainy pracuje legalnie w Polsce. Ukraińcy wnoszą swoje umiejętności, pracowitość i kulturę do polskiego społeczeństwa, jednocześnie korzystając z możliwości rozwoju osobistego i poprawy warunków życia. Integracja społeczności ukraińskiej w Polsce to proces dynamiczny, który przyczynia się do wzmocnienia wielokulturowości i wzajemnego zrozumienia w społeczeństwie polskim¹¹.

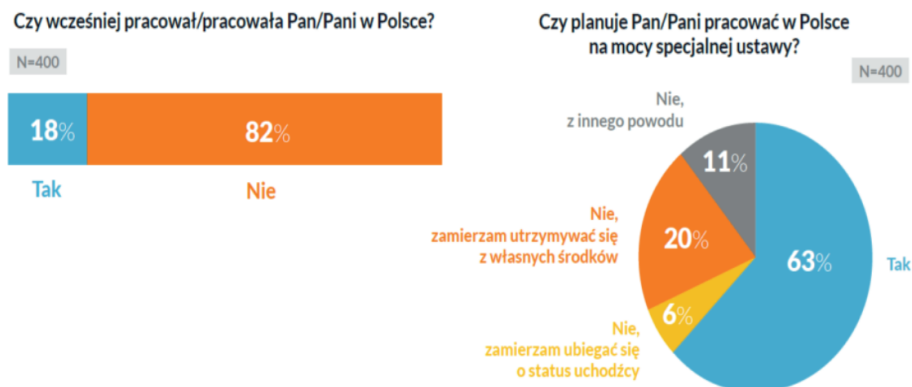
Adaptacja może być procesem stopniowym i czasem wymagać czasu. Istotne jest udzielanie pomocy i wsparcia. Szczególnie, że Polska i Ukraina to dwa kraje o podobnych tradycjach, języku i kulturze. Mimo iż przeszłość historyczna obu narodów nie opiewała w braterskie relacje, to uważam, że należy się zjednoczyć i skupić się na teraźniejszości, aby budować jak najlepszy świat dążący do pokoju i przyjaznych stosunków międzyludzkich na całym globie. Przedstawiony diagram pokazuje, że znaczna część uchodźców z Ukrainy zamierza podjąć pracę zarobkową i próbować normalnie żyć. Uważam, że to były największe obawy w społeczeństwie polskim odnośnie do adaptacji Ukraińców w Polsce.

⁹ *Ilu uchodźców z Ukrainy jest w Polsce [AKTUALNE DANE]*. <https://300gospodarka.pl/news/uchodzczy-z-ukrainy-w-polsce-liczba> [05.09.2023].

¹⁰ Tamże.

¹¹ *Nearly 750,000 Ukrainians in Poland have found jobs – PCPM has helped to employ more than 1,200 of them*. <https://pcpm.org.pl/nearly-750000-ukrainians-in-poland-have-found-jobs-pcpm-has-helped-to-employ-more-than-1200-of-them.html> [dostęp: 12.07.2023].

Wykres 8. Uchodźcy z Ukrainy w Polsce

Źródło: Raport specjalny "Uchodźcy z Ukrainy w Polsce", <https://ewl.com.pl/raport-specjalny-uchodzcy-z-ukrainy-w-polsce/> [dostęp: 15.07.2023].

Jak można przeciwdziałać problemom związanym z adaptacją?

- Język i edukacja: nauka języka polskiego jest kluczowa dla integracji. Rząd polski i organizacje pozarządowe mogą organizować kursy językowe dla uchodźców, aby pomóc im w nauce języka polskiego. Dostęp do edukacji dla dzieci i młodzieży również powinien być zapewniony.
- Zatrudnienie i szkolenia zawodowe: uchodźcy wojenni z Ukrainy mogą potrzebować wsparcia w znalezieniu zatrudnienia w Polsce. Programy szkoleń zawodowych mogą pomóc im w zdobyciu umiejętności niezbędnych do podjęcia pracy.
- Integracja społeczna: ważne jest, aby uchodźcy czuli się akceptowani i mile widziani w społecznościach lokalnych. Organizacje pozarządowe, władze lokalne i społeczności mogą organizować działania integracyjne, takie jak spotkania, wydarzenia kulturalne czy programy wymiany kulturowej.
- Pomoc psychologiczna: wiele uchodźców wojennych może cierpieć z powodu traumy związanej z konfliktem i ucieczką z kraju. Ważne jest, aby zapewnić im dostęp do pomocy psychologicznej i wsparcia emocjonalnego, które mogą pomóc w procesie leczenia i adaptacji.
- Dostęp do praw i usług: uchodźcy powinni mieć dostęp do informacji na temat swoich praw i usług, takich jak opieka zdrowotna, zasiłki socjalne i mieszkalnictwo. Organizacje pozarządowe i urzędy powinny udzielać im wsparcia w tym zakresie.
- Współpraca międzykulturowa: zachęcanie do dialogu między różnymi grupami kulturowymi jest kluczowe dla budowania porozumienia i tolerancji. Organizacje i instytucje społeczne powinny promować inicjatywy, które przyczynią się do zrozumienia i współpracy międzykulturowej¹².

¹² Uchodźcy z Ukrainy w Polsce. Wyzwania i potencjał integracji. <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/pl/Documents/Reports/pl-Uchodzcy-z-Ukrainy-w-Polsce-Report.pdf> [dostęp: 20.08.2023].

Zakończenie

Niespotykana dotąd skala zjawiska wymaga zmierzenia się z jednej strony z pytaniem o sposoby kształtowania polityk miejskich uwzględniających obecność nowych mieszkańców, z drugiej strony – o zmiany zachodzące w codziennych relacjach społecznych w wyniku procesów stopniowego wchłaniania przez miasta osiedlających się tu grup uchodźców wojennych z Ukrainy. Kultura jako jeden z fundamentalnych wyznaczników ludzkiej rzeczywistości ma duży wpływ na proces adaptacji migrantów. Jest wiele elementów, które przenikają się w naszych kulturach ze względu na wspólną genezę naszego słowiańskiego pochodzenia. Istnieje jednak wiele zażyłości historycznych, które mogą w znacznym stopniu wpłynąć na proces integracji polsko-ukraińskiej. Potrzeba więc wielu procesów, rozmów a przede wszystkim chęci obu stron, aby proces integracji przechodził w możliwie łagodny sposób.

Podsumowując, proces adaptacji do życia w Polsce uchodźców wojennych z Ukrainy jest długi i trudny, wymaga zaangażowania zarówno ze strony uchodźców, jak i społeczeństwa polskiego. Istotne jest zapewnienie odpowiednich środków, takich jak kursy językowe i zawodowe, programy integracyjne oraz pomoc w znalezieniu pracy i mieszkania, aby umożliwić im nowy początek i lepszą przyszłość. Sukces tego procesu zależy od gotowości społeczeństwa polskiego do przyjęcia uchodźców, empatii, wzajemnego poszanowania i zrozumienia. Tylko dzięki wspólnej pracy i solidarności w działaniu uda się stworzyć nową, bezpieczniejszą przyszłość dla uchodźców w Polsce i społeczeństwo, które kieruje się empatią i wzajemnym szacunkiem.

Bibliografia

- Długosz P., Kryvachuk L., Izdebska-Długosz D. (2022). *Uchodźcy wojenni z Ukrainy – życie w Polsce i plany na przyszłość*. https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/21387/Uchodzcy_wojenni_net%2814%29.pdf?sequence=6&isAllowed=y [dostęp: 10.04.2023].
- Duszczyk M., Kaczmarczyk P. (2022). *Wojna i migracja: napływ uchodźców wojennych z Ukrainy i możliwe scenariusze na przyszłość*. <https://www.migracje.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2022/04/Spotlight-APRIL-2022-PL.pdf> [dostęp: 25.05.2023].
- Ilu uchodźców z Ukrainy jest w Polsce [AKTUALNE DANE]*. <https://300gospodarka.pl/news/uchodzcy-z-ukrainy-w-polsce-liczba> [05.09.2023].
- Nearly 750,000 Ukrainians in Poland have found jobs – PCPM has helped to employ more than 1,200 of them*. <https://pcpm.org.pl/nearly-750000-ukrainians-in-poland-have-found-jobs-pcpm-has-helped-to-employ-more-than-1200-of-them.html> [dostęp: 12.07.2023].
- Obywatele Ukrainy w Polsce – aktualne dane migracyjne*. <https://www.gov.pl/web/udsc/obywatele-ukrainy-w-polsce--aktualne-dane-migracyjne> [dostęp: 05.06.2023].
- Raport specjalny „Uchodźcy z Ukrainy w Polsce”*. <https://ewl.com.pl/raport-specjalny-uchodzcy-z-ukrainy-w-polsce/> [dostęp: 15.07.2023].
- Sprawdź, gdzie i jaka pomoc uchodźcom z Ukrainy jest potrzebna!*. <https://www.gov.pl/web/pozytek/sprawdz-gdzie-i-jaka-pomoc-uchodzcom-z-ukrainy-jest-potrzebna> [dostęp: 10.07.2023].
- Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce – wpływ pandemii i wojny na charakter migracji w Polsce. Raport z badania ankietowego*. <https://nbp.pl/wp-content/>

uploads/2023/04/Sytuacja-zyciowa-i-ekonomiczna-migrantow-z-Ukrainy-w-Polsce_raport-z-badania-2022.pdf [dostęp: 12.03.2023].

Uchodźcy z Ukrainy w Polsce. Wyzwania i potencjał integracji. <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/pl/Documents/Reports/pl-Uchodzcy-z-Ukrainy-w-Polsce-Report.pdf> [dostęp: 20.08.2023].

Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220000583> [dostęp: 12.06.2023].